

11. 3. 2026

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Význam doplacení úvěru při přezkumu posouzení úvěruschopnosti

Nejvyšší soud se v poslední době opakovaně vyjadřoval k významnému tématu, sice, jak nahlížet na námitku nedostatečného posouzení úvěruschopnosti v době, kdy již spotřebitel řádně splatil celý úvěr. Zůstává Nejvyšší soud věrný jím nastavenému směřování k materiálnímu posuzování, tedy zaměřením na zjištění, zda klient „měl na splacení úvěru“, a tedy mu mohl být úvěr poskytnut? Anebo se snad na tomto kurzu něco změnilo a doplacení úvěru nebude bráno na zřetel?

Připomeňme si stručně rozdíl mezi materiálním a formálním přístupem k přezkumu posouzení úvěruschopnosti žadatele (spotřebitele) o úvěr. Povinnost přezkoumat úvěruschopnost žadatele o úvěr ukládá poskytovateli úvěru zákon o spotřebitelském úvěru^[1], přičemž úvěr smí být poskytnut pouze v případě, že z výsledku posouzení úvěruschopnosti vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet. Již drahnou dobu se vedou debaty o výkladu uvedeného ustanovení v případě, kdy spotřebitel zcela doplatí celý úvěr a až následně je spotřebitelem (resp. orgánem veřejné moci) vznesena námitka neplatnosti úvěrové smlouvy z důvodu prakticky jakéhokoliv, byť sebemenšího pochybení věřitele při posuzování úvěruschopnosti. Shledání úvěrové smlouvy jako neplatné pro jakoukoli nedůslednost v procesu posuzování úvěruschopnosti tedy můžeme nazývat oním formálním přístupem. Materiální přístup naopak akcentuje hledisko, zda si klient mohl dovolit úvěr splácet, tedy, zda na to měl, a na rozdíl od přístupu formálního lze (za určitých okolností) drobné pochybení, jakousi nedůslednost v procesu posuzování úvěruschopnosti, odpustit. Odpuštěním rozumějme nevyvolání účinků neplatnosti úvěrové smlouvy.

Nastolenou otázkou se Nejvyšší soud zabýval v hojně citovaném rozhodnutí ze dne 27.9.2023, sp. zn. 33 Cdo 1819/2023, ve kterém Nejvyšší soud vyjevil, že **ne každá nedůslednost při posuzování úvěruschopnosti musí mít nutně za následek neplatnost úvěrové smlouvy, pokud není zjištěno, že dlužník na splacení úvěru neměl**. V situaci, kdy úvěrovaný klient nejen, že byl fakticky (materiálně) schopen splácet, dokonce úvěr doplatil, nemůže drobná „nedůslednost“ ospravedlnit tak zásadní zásah do právní jistoty smluvních stran, čímž zneplatnění celé úvěrové smlouvy od počátku nepochybně je.

Aby mohla nastoupit podstatná sankce ve formě neplatnosti úvěrové smlouvy, **musí být najisto postaveno, že v okamžiku posuzování úvěruschopnosti nebyl dlužník schopen úvěr splácet**. Tedy po shledání, že věřitel vykonal jakási *essentialia* přezkumu (nespolehl se výhradně na tvrzení spotřebitele), má na řadu přijít přezkum, zda dlužník měl dostatek financí úvěr splatit.

Na příklonu k materiálnímu pojetí posuzování úvěruschopnosti u doplaceného úvěru Nejvyšší soud setrvává, jak potvrdil ve svém novějším rozhodnutí ze dne 25.9.2024, sp. zn. 33 Cdo 2105/2024: „*Pro závěr, zda smlouva o spotřebitelském úvěru je smlouvou neplatnou, nepostačuje jen samo zjištění, že poskytovatel řádně neposoudil úvěruschopnost spotřebitele. Je to proto, že samo zjištění, že poskytovatel v procesu posouzení úvěruschopnosti pochybil, nemusí vždy nutně znamenat, že spotřebitel není schopen úvěr splácet. Pokud tedy například spotřebitel úvěr splatí a vyjde-li následně najevo, že věřitel při procesu posouzení úvěruschopnosti pochybil, může se důsledek v podobě uvedené zákonné sankce (neplatnosti smlouvy) projevit pouze tehdy, bude-li postaveno najisto, že zde byly důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele úvěr splácet. Uvedený přístup*

odpovídá podle důvodové zprávy i záměru zákonodárce. **Pro závěr o neplatnosti smlouvy proto musí být postaveno najisto, že spotřebitel nebyl schopen úvěr splácet (resp. že mu úvěr neměl být poskytnut).**“ V tomto svém rozhodnutí Nejvyšší soud dokonce shledává posouzení úvěruschopnosti souladné se zákonem i v případě žadatele o úvěr, který je při sjednání úvěru aktuálně krátkodobě nezaměstnaný. Nejvyšší soud dále jako jedno z hledisek branných v úvahu shledává poměr příjmu k měsíční splátce, kdy například splátka ve výši 16 % či 9 % z měsíčního příjmu činí natolik zanedbatelnou část z příjmu, kdy opravdu není na místě pro každou nedůslednost vyslovovat neplatnost úvěrové smlouvy a zasahovat tak zásadně do právních vztahů všech zúčastněných.

Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí dodává, že predestřený výklad je též v souladu s rozhodovací praxí Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“), viz často některými subjekty nesprávně vykládaný rozsudek SDEU ze dne 11.1.2024 ve věci C-755/22. Nejvyšší soud uzavírá, že závěry obou soudů jsou kompatibilní a samotné doplacení úvěru nerovná se liberaci věřitele automaticky, nýbrž podmíněně, tedy, pokud na splácení měl.

Výše uvedené závěry Nejvyššího soudu následně potvrdil též Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 30.4.2025, sp. zn. IV. ÚS 3510/24. Ústavní soud ve shodě s Nejvyšším soudem dodává, že závěry Nejvyššího soudu jsou v souladu s dosavadní judikaturou Nejvyššího i Ústavního soudu. Pouhá námitka, že v posuzovaném případě měl být poskytovatel úvěru důslednější tak neobstojí. Jinak řečeno, spotřebitel na splácení úvěru měl (a také jej i doplatil) a v takovém případě nelze dovozovat, že by neplatnost smlouvy měla nutně nastupovat vždy pouze z toho důvodu, že došlo k pochybení při posuzování úvěruschopnosti. Ústavní soud rovněž shledal výklad predestřené otázky Nejvyšším soudem jako eurokonformní, mimo jiné tedy souladný s rozsudkem SDEU ze dne 11.1.2024 ve věci C-755/22.

Za zmínku stojí i přílehlavá a přesvědčivá argumentace Městského soudu v Praze např. v jeho rozsudku ze dne 4.12.2024, sp. zn. 39 Co 391/2024: *„není stanoven jediný postup posuzování úvěruschopnosti. Žalobkyně je oprávněna stanovit, které údaje vyžádá a jak posouzení provede. Na úvěrových společnostech nelze požadovat stoprocentní míru obezřetnosti, nýbrž přiměřenou. Řadu výdajů pak lze zjistit právě jen od spotřebitele a je v podstatě nemožné jejich výši jakkoliv dokumentárně ověřit. Konečně, má-li být zkoumána výdajová stránka před poskytnutím úvěru, pak **nezanedbatelná řada výdajů může být zbytná, které spotřebitel omezí z důvodu nového výdaje, tj. úhrady splátky úvěru.** Poctivý spotřebitel pak upřednostní závazek splatit úvěr před zbytnými výdaji.“* Městský soud v Praze přesvědčivě odpovídá na palčivou otázku, jak se stavět k výdajům úvěrovaného. Jak posoudit výběr z bankomatu – klient hotovost investuje, spoří, nebo používá na (zbytnou) spotřebu?

Závěr

Řada starších soudních rozhodnutí nahlížejících formálněji na posuzování úvěruschopnosti jsou překonána nejnovější judikaturou Nejvyššího soudu, který zastává zásadu materiality u doplaceného úvěru. Pokud po doplacení úvěru spotřebitel namítá řádné neposouzení jeho úvěruschopnosti, musí být prokázáno, že spotřebitel na splácení úvěru neměl. Nestane-li se tak, tedy zůstane u pouhého (formálního) tvrzení, že nebyla řádně posouzena úvěruschopnost, zásadně nemá být taková spotřebitelská smlouva automaticky shledána neplatnou. Tento výklad shledává Nejvyšší i Ústavní soud eurokonformním. Dalším hlediskem může být i výše měsíční splátky v porovnání s měsíčním příjmem spotřebitele, kdy splátka např. 20 % z měsíčního příjmu lze vnímat jako natolik nízký výdaj, napovídající spíše o schopnosti úvěr splatit, jelikož se jedná o nepatrnou část měsíčních výdajů spotřebitele.

Mgr. David Stroukal,
právník

e-mail: david.stroukal@seznam.cz

[1] Viz § 86 zákona č. [257/2016](#) Sb., o spotřebitelském úvěru.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)